

KLIMAATCRISIS

Filosoof Chris Julien: 'De klimaatcrisis aanpakken vraagt om populisme'

VRIJDAG 17 JULI

Terwijl de klimaatcrisis heftiger wordt, van nieuwe hittesterecords tot grote watertekorten, blijft de politiek passief. Wat te doen? Filosoof Chris Julien pleit voor het inzetten van populisme.

AUTEUR

MEREL VAN NAMEN

 DELEN**FOTOGRAFIE** DESIRÉ VAN DEN BERG

LUISTEREN

5 MIN

7 MIN

De klimaatcrisis is geen vergezicht meer. Volgens het RIVM stierven er in Nederland als gevolg van de recente hittegolf 900 mensen meer dan normaal, de bossen bij Parijs brandden afgelopen week af, de binnenvaart loopt vast door lage waterstanden, dieren hebben het zwaar en oogsten lopen gevaar.

Ondanks de overduidelijke crisis is er geen sprake van een crisisaanpak. Het kabinet doet te weinig om klimaatverandering te stoppen, zegt Chris Julien, als filosoof verbonden aan de Universiteit Utrecht en activist bij Extinction Rebellion. Julien schrijft een boek over *ecopopulisme* – een politieke stijl die populistische methoden aan de klimaatstrijd verbindt – om klimaatverandering hoger op de agenda te zetten.

SCHRIJF JE IN

Blijf up-to-date met onze dagelijkse nieuwsbrief

Aanmelden

Door je aan te melden ga je akkoord met de [algemene voorwaarden](#) en [privacy policy](#)

Waarom zijn politici zo passief?

‘Als je uitgaat van de feiten en wat wetenschappers ons vertellen, dan kun je die vraag al een generatie lang stellen’, vertelt Julien. ‘We begrijpen steeds beter hoe complex het klimaatsysteem is en hoe ontwrichtend klimaatverandering is. Ik vergelijk het vaak met een tafel die je scheef zet. Alles begint te schuiven en botst uiteindelijk tegen elkaar op. Dat zie je nu ook. Hittegolven dringen ons dagelijks leven binnen en de effecten stapelen zich op.’

‘Klimaatverandering is niet alleen een milieuprobleem, maar raakt ook aan voedsel- en waterzekerheid, en daarmee de toekomstbestendigheid van de samenleving. Als je dat erkent, erken je dat vrijwel alles anders moet. En die stap durven veel politici niet te zetten.’

‘De politiek zit vast in een wereld die niet meer bestaat’

‘Bovendien moeten ze voor hun electoraat uitlopen. Ze moeten erkennen dat er ingrijpende veranderingen nodig zijn en mensen daarin meenemen. Politici zijn er juist aan gewend om de maatschappelijke consensus te volgen, en zijn vooral gericht op net iets meer zetels winnen dan de concurrentie, niet op het bedwingen van iets groots als klimaatverandering.

‘De politiek zit vast in een wereld die niet meer bestaat. Een wereld van controle, stabiliteit en voorspelbaarheid. We praten over de pensioenleeftijd, maar nauwelijks over de vraag of de economie die de pensioenen moet financieren het wel overleeft.’

Uit onderzoek blijkt dat zo’n 80 procent van de wereldbevolking voorstander is van strenger klimaatbeleid. Hoe verklaar je die kloof tussen maatschappelijke steun en een gebrek aan politiek handelen?

‘Een deel van de verklaring zit in de invloed van de fossiele industrie. Die lobby zet de boel stevig vast. Daarnaast is klimaat op een domme manier gepolitiseerd, alsof een stabiel klimaat een links of rechts standpunt is.

‘Uiteindelijk kom je ook uit bij de menselijke psychologie. We zijn geneigd te geloven dat het ergste ons niet overkomt. Zo nemen we onszelf mentaal in bescherming, maar het maakt ons ook traag. Zeker in het aangezicht van een crisis die zich snel ontvouwt. We houden elkaar gevangen in de waan dat het wel meevalt.

‘Er zit te weinig scheppende kracht en lef in de politiek’

‘Die psychologische mechanismen zie je ook bij politici. Klimaatverandering is zo groot, zo overweldigend, dat het makkelijker is om het onderwerp te parkeren. Ik denk niet dat veel politici wakker worden met de vraag: “*Holy fuck*, hoe gaan we Nederland over tien jaar van voedsel en water voorzien?”’

Is ons politieke systeem überhaupt opgewassen tegen klimaatverandering?

‘Ik denk van wel. Het draagvlak is in ieder geval aanwezig. Maar mensen zijn wel minder snel bereid om offers te brengen als de grote vervuilers buiten schot blijven.

Neem Tata Steel. Als die fabriek jaarlijks 33 miljard liter zoet water verbruikt, is het logisch dat iemand zich niet geroepen voelt om zijn tuin minder te besproeien.

‘Het echte probleem is de cultuur. Er zit te weinig scheppende kracht en lef in de politiek. Politici die de meeste aandacht krijgen, zijn de uiterst rechtse figuren die leipe shit roepen en het debat domineren. Ondertussen proberen veel linkse politici de klimaatcrisis keurig uit te leggen met spreadsheets en beleidsverhalen.’

Ecopopulisme

In plaats van zijn vertrouwen in zittende politici te stellen, pleit Julien voor een politieke aanpak die gebruikmaakt van oneliners en andere populistische technieken om mensen te enthousiasmeren voor de klimaatstrijd.

‘Populisme gaat over opvallend zijn, over concreet zijn’, vertelt Julien. ‘Dat is nodig omdat de klimaatcrisis juist zo ongrijpbaar is. CO₂ is een molecuul, het klimaat een statistische abstractie. Zelfs wanneer je de gevolgen vertaalt naar duizenden hittedoden, blijft het vaag. Populisme kan de uitdaging concreet maken.’

‘We moeten onze relatie met de levende wereld opnieuw vormgeven’

‘De kern van de klimaatcrisis is namelijk niet alleen dat het klimaat verandert. Het gaat erom dat levende systemen worden verstoord: ecosystemen storten in, diersoorten verdwijnen en uiteindelijk komt ook ons eigen bestaan onder druk te staan. We moeten daarom niet alleen over klimaat praten, maar ook het leven centraal stellen.’

‘Dat klinkt holistisch, maar het is juist heel concreet. De natuur en andere systemen om ons heen houden ons in leven. Als het leven om ons heen verdwijnt, verdwijnen ook de voorwaarden voor ons eigen voortbestaan.’

‘We moeten onze relatie met de levende wereld opnieuw vormgeven en ons richten op een gezond en gelukkig bestaan. Dat is het begin van ecopopulisme. Populisme wordt nu geclaimd door nationalistische, racistische koortsdromen van extreemrechts. Dat hoeft niet zo te zijn. Het kan ook gaan over het beschermen van wat ons allemaal verbindt. Daar wacht een nieuwe politieke beweging.’

Rectificatie

In een eerder versie van dit interview stond ten onrechte dat een hittegolf tot een tijdelijke stillegging van de spoedeisende hulp van een ziekenhuis in Gent leidde. Inmiddels is de fout uit de tekst verwijderd.

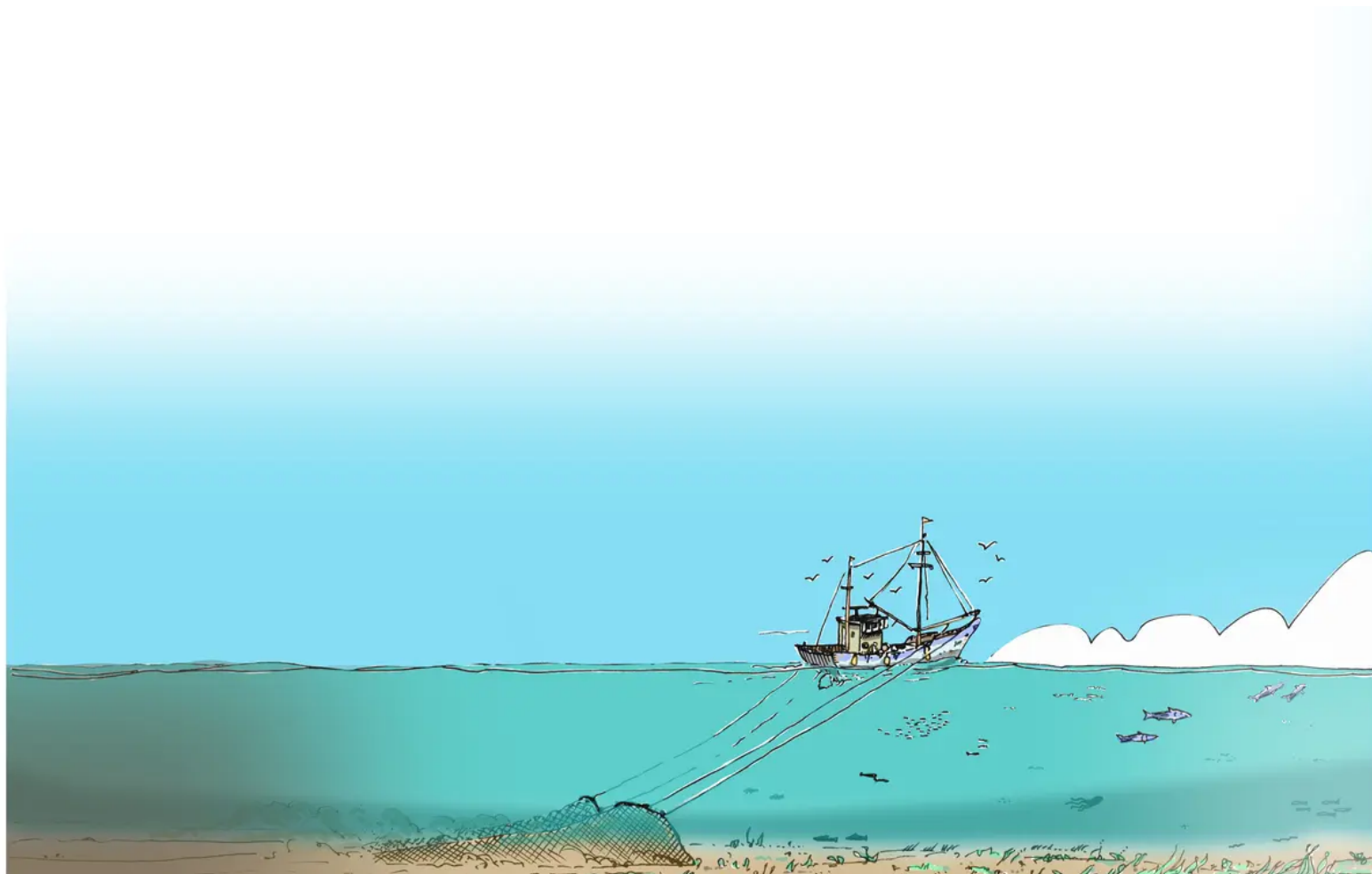
MEER OVER

NATUUR

SAMENLEVING

↑ DELEN

Gerelateerd

NOORDZEE

Zwemmen er ooit weer walvissen voor onze kust?

Op papier is 31 procent van de Noordzee beschermd gebied, maar op zee blijkt 'beschermd' een rekbaar begrip. Dat merken ook de inwoners van de Noordzee. Hun leefomgeving is zwaar aangetast door klimaatver...

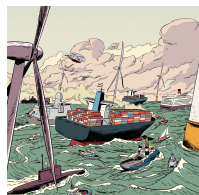
RUBEN WISSING

NU IN DE WINKEL

De slag om de Noordzee

REDACTIE VRIJ NEDERLAND

SLAG OM DE NOORDZEE

Het wordt steeds onveiliger op onze Noordzee

LISA DUPUY

VRIJ NEDERLAND

ONZE VERHALEN

De Week

Het Blad

DOSSIERS

Macht

Vrijheid

Samenleving

Ideeën

Cultuur

Natuur

MEER VAN ONS

Missie

Contact

Colofon

Nieuwsbrieven

Veelgestelde vragen

De app van Vrij Nederland

LIDMAATSCHAPPEN

Digitaal

Digitaal + Het Blad

Jongerenlidmaatschap

Proeflidmaatschap

STEUN ONS

Steun de journalistiek van Vrij Nederland en help bij het bewaken van de grenzen van onze vrijheid.

Word lid

[Algemene Voorwaarden](#) [Privacy statement](#) [Disclaimer](#)